

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. h. Expedice se nachází u města Pešti na masném trhu, v 1. poschodí. Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za rádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

# DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 50 kr., celor. 3 zl. r. č. S poštou: půll. 1 zl. 70 kr., celor. 3 zl. 40 kr., rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr. celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

## Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor: Emanuel Meliš.

### Hudba nástrojová (instrumentální).

Jelikož pohané ve svých obětech a divadlech mívali hudbu velmi změkčilou a divokou: tudíž musela se usaditi v srdcích prvních křesťanů hluboká ošklivost a nechuť proti užívání nástrojů hudebních. Proto také v prvních třech stoletích nenalezáme téměř žádných zpráv a návštějí, že by se bylo mezi křesťany užívalo jakéhos nástroje hudebního. Dle Klementa Alex. \*) a Eusebia není sice nepodobno pravdě, že i při veřejných schůzkách (ku př. při hostinách) nějakých hudebních nástrojů užívali, a sice *harfy a lyry*; avšak to se nedálo při službách Božích, nýbrž jen tehdy, když se soukromí scházeli; a i tenkrát podle toho, jaký ten prvotní zpěv křesťanů býval, jen velmi skromně a jen zřídka jich užíváno. Klement Alex. udává, že v S. Z. hudebních nástrojů užívání dílem v povaze, dílem ve zevnitřních poměrech národu židovského nachází svého základu či raději omluvení: v N. Z. však užíváme jenom jediného nástroje totiž klidného *slova*, jímž Boha ctíme, nikoliv již více starozákonního žalmopění, a k tomu bubnu, trumpet a pišťal atd. \*\*) — Sv. Jan Zlatoústý o užívání nástrojů hudebních v S. Z. v ten smysl se pronáší: „Tito nástrojové pak jim byli tehdy dovoleni dílem pro jejich (Židů) slabost, dílem, že jimi k lásce a svornosti měli navoděni býti \*\*\*). A opět tam: „Druhdy prozpěvoval David v žalmech, a my jich odzpěvueme zároveň s Davidem po dnes. On užíval při tom cithery se strunami bezživotnými: Církev pak užívá jediné cithery strunami potaženými. Naši zajisté jazykové jsou jakoby struny onné cithery, kteří vydávají sice rozličných zvuků, avšak jednosvornou lásku atd. †) I v pozdějších ještě dobách vyjadřují se učitelé církevní stejným způsobem proti užívání nástrojů hudebních při službách Božích, ačkoliv *kromě* služby Boží byli tyto nástrojové velice oblíbeni, zvláště i ve *klášterích*, a vycvičenost ve hraní na rozličné nástroje hudební již vysokého stupně byla dosáhla. Tak již velice byl proslýnul v každém téměř způsobu hudby *Tutillo* ††), mnich

\*) Haec est gratiosa nostra et jucunda commessatio. Et si ad lyram vel citharam canere et psallere noveris, nulla in te cadet reprehensio (Paedagog. lib. II. c. 4. Lips. 1831 t. I. p. 215).

\*\*) I. c. I. c. 4 p. 214.

\*\*\*) S. Chrysost. in psal. 150. ed Mign. t. V. p. 497.

†) Chrisost. in psal. 145 I. c. pag. 521.

††) Tutilo musicus, sicut et socii ejus in omnium genere fidium (na struny) et fistularum (foukací nástroje) prae omnibus — nam et

sv. Havelský, a ne méně umělí byli spoluřeholníkové jeho. Sv. *Tomáš z Aquino* však praví: Církev proto neuzívá žádných nástrojů hudebních, aby se nezdálo, že *zžidovati* (judaisare), a tamléž dále: „Tací hudební nástrojové pobuzují mysl více k rozveselení, než aby mohli v útrobě napomáhati k dobrému mysli naladění!“ V S. Z. pak se jich užívalo dílem proto, že byl lid tvrdší a smyslnější, proto takovými nástroji musel probouzen a náchylnějším činěn býti, jinak proto, že byli jsou věci vyšších odznakem a předpodobněním \*).

2. Aby se zpěv, jak náleží, v pravém tónu začal (což slove *intonování*), aby slušného úvodu měl a též dokončení nápěvu pořádného, aby vůbec celý zpěv ve hlavních myšlenkách a pocitech dále nesen byl: první mezi všemi nástroji hudebními uvedeny byly v církvi *varhany* (organon), avšak, jak podotknuto, jen k posloužení a k pomoci, nikoli ku průvodu, jen aby při zpěvu napomáhaly, nikoliv aby ho souladně zprovázely. A i ve pozdějších stoletích, kde již varhany a varhanáři na vysoký stupeň byli dospěli dokonalosti, i co byli mistrové ve hraní na varhany obmezovali jsou se: jenom na úlohu onu *vlastní*, právě vytknutou. Teprv ku konci XVI. a XVII. století počato, upotřebování varhan v církvi a ve chrámech *rozšiřovati*, a ne zřídka způsobem nepřiměřeným, ano i pohoršlivým. Nyní ku př. vytahovali i ze skladeb Palestrinových základní bass pro varhany, a tak jich odzpěvovali s průvodem varhan, což rázu jejich muselo býti na ujmu. Ustanovení pak, na sněmech církevních proti zneužívání varhan vydaná dále dosvědčují dostatečně, na jaké bezcestí tento od církve ještě nejspíše trpený a odporoučený nástroj na mnoze se byl octnul! Papežská kapella také nikdy nepřipouštěla ani varhan, ani jakéhož jiného nástroje hudebního, a *Baini* schváliv takové počínání, mnoho svědectví a důvodů pro to uvádí \*\*).

filios nobilium in loco ab abbate destinato fidibus edocuit — nuncius procul et prope solers. (Ekkehardus, in lib. de casib. monast. s. Galli c. 2.)

\*) S. Thom. Aq.

\*\*) I. c. cap. IX. p. 274 a nota: Tamtéž končí výrokem Uberti-ovým: „E per dirti un'altra ragione. La su nella chiesa trionfante, dove li beati godono la visione di Dio, se vi e il canto de' Serafini e se vi sarà il canto vocale de' beati, non vi è però, e non vi sarà istromento alcuno, nè cosa materiale; mentre dunque in quella sacra capella, symbole del celeste regno, ogn' uno sta rivolto alla faccia del Pontifice, capo della chiesa militante, non è miraviglia, se lungi il suono degli stromenti vi si ode la sola musica delle voci.“

3. Teprv během XVII. století se též událo, že hudba na nástroje (*instrumentální*) počala se vtírat do chrámů, a hleděla odtud vytlačiti zpěv vždy více a více, ačkoliv se k tomu již hezkou dobu před tím podobalo, chystalo a připravovalo; a jak nám pozdává, za těmiže *příčinami*, za nimiž i v ostatní odvětví umy zkáza a porušenost se byly vloudily. Protože v XV. století a pozděj zpěv figurovaný už na mnoze přes příliš zumělkován byl, tudíž, jako v ostatních umy oborech, i zde každý nový směr, třeba sebe podivnější, musel žádoucím býti a *vítaným*. Tu pak již se dočetli z knih starých klassikův řeckých a římských o tom, že a jak zázračných, divotvorných účinkův hudba starožitných těchto národův provodila na mysl tehdejšího pokolení, a proto že touže dobou objevené starobylé *starby a řezby*, jež ze spod rumu vyhrabovano, nadšenost a obdiv plodily pro pozůstatky klassických národův vůbec: tudíž domýšleno, že to též na vlas jest pravdivo, co o zázračném působení a zvelebování klassické hudby stálo ve starých spisech zaznamenáno a nyní již o přítrž a o závod vše učiněno: „aby dřevní, starodávní harmonie, které pod zříceninami barbarů po století ležely až k pláči zpotvořené a téměř odumřelé, zase na světlo byly vytaženy \*).

(Dokončení.)

## Vévoda.

Fraška v 1 jednání od Alexandra Arna.

### OSOBY:

Michal Kutil, hospodský u zlatého kapouna.

Kačenka, jeho dcera.

Všetečka, čtvrtník.

Mikula, rukavičkář.

Petr Foukal, vydavatel novin a malíř karet.

Kryšpin Válek, malíř pokojů a poštovní expeditor.

Cizinec.

Jakub, sklepník a podomek u zlatého kapouna.

(Děj v městě venkovském od 6 hodin z rána do poledne.)

Jeviště rozděleno jest na 2 oddělení. V levo nachází se šenkovna. V pravo světnice vydavatele novin s jednoduchým náradím. Oba pokoje jsou dveřmi spojeny. Šenkovna má mimo tyto ještě dvěře v prostředku a okno. V světnici Foukala též prostřední dvěře. V šenkovně vysací dřevěné hodiny s kukačkou na vrcholu. Hned po vyzdvižení opony tlukou šest.

Kukačka zakuká po každém udeření.

## I. výstup.

V šenkovně: Hospodský (leží oblečen na pohovce a spí).

V světnici Foukala: Petr Foukal. — Kryšpin Válek.

(Oba sedí u stolu, který jest papíry pokryt, a píší.)

*Foukal.* Tak! — punktum! Jak jste daleko, pane Válku?

*Válek* (spěšně pokračuje u psaní). Odpusťte! Jen na okamžik! — (bručí) Proti Rusku, které je k válce připraveno! (odloží pero) Nyní jsem hotov, chcete vyslechnout, pane Foukale?

*Foukal.* S radostí. Čtěte.

*Válek* (čte). Dopis z Petrohradu: Za příčinou novopovstalé války mezi Tureckem a naší pozeňnanou vládou vidí se Jeho Veličenstvo Car všech Rusů pohnuta, vynesti úkaz, aby se armáda na nejvyšší co možná stupeň uvedla. Následkem toho budou se mladíci od 14 let odváděti.

*Foukal.* Napište: Od 12 let.

*Válek.* Pro mne a za mne (opravuje).

*Foukal.* Tak je to pikantnější.

*Válek* (pokračuje). Budou se mladíci od 12 let odváděti a částečně k táhání děl užívati.

*Foukal.* Výborně, pane Válku, nyní musíme ale tuto věc odůvodnit. Napište tedy: „a ti slabší částečně k táhání těžkých děl užívati — by se takto jejich síly utužily.“

*Válek* (píše) — síly utužily.

*Foukal.* Jste hotov?

*Válek.* Ano (pokračuje). Armáda turecká čítá, i s jízdectvem, 184 pluků.

*Foukal.* Napište: 248 pluků.

*Válek.* Dobře — 248 pluků. Každý pluk obnáší 2900 mužů.

*Foukal.* Napište „4000 mužů.“

*Válek.* „Obnáší 4000 mužů — a táhne, jak se z jistého pramene dovídáme, v tomto okamžení v síle 4500 mužů proti Rusku, které jest k pútcce připraveno.“

*Foukal.* Dobře, pane Válku. Napište ale: „táhne v síle 76.000 mužů.“

*Válek.* 76.000 mužů proti Rusku.

*Foukal.* Teď poslechněte mé provolání.

*Válek.* Šnupeček, pane Foukale.

*Foukal* (postrčí mu pikslu). Vemte si — (čte). Proklamace o věčném míru ve veliké Čínské říši těší velice v nesmírné dálce i naše srdce. Co citlivý současník dovoluje si nižepsaný navrhnout veleváženému obyvatelstvu našeho města k důstojnému oslavení oné události skvostné osvětlení. Otcové města! Spoluměšťané! Přátelé! — Osvětlujte! Olejové lampy nejnovějšího a nejlepšího druhu, jednu po 5 krejcařích lze dostat u malíře karet Petra Foukala. No, pane Válku, co říkáte tomu návrhu s osvětlením?

(Pokračování.)

## Z Pardubic.

(Rekvie Mozartovy za Rob. Führera. — Měšťanská beseda. — Hudební a deklamatorní akademie.)

Jako světoznámá píseň Krovova významnými slovy: „Těšme se blahou nadějí“ začíná, tak i mně budiž dopřáno dopis svůj slovy: „Naděje se vyplnily“ započítí, kladoucím sobě za milou povinnost, vylíčiti nestranně a svědomitě předměty a okolnosti, jichž se toto vyplnění našich nadějí dotýče. Přáli jsme sobě již dráhně času, uslyšeti dílo velikolepé na obzoru

\*) Gerbert. Scriptores ecclesiastici de musica sacra. S. Blasii 1784 Lib. IV.

hudebním, mistrovské to rekviem Mozartovo, jehož provedení v listech těchto nám začasťe slibováno, a jehož jsme se dne 12. t. m. k radostnému překvapení a k úplné spokojenosti konečně dočkali. Uvážíme-li, jakých sil vokálních a instrumentálních, jakých zkoušek k tomu zapotřebí, aby se důstojné provedení takového téměř v každém čísle přetěžkého velkodíla usnadnilo, povážíme-li, s jakými překážkami bylo zápasiti, a jakých mocných namáhání k jich odstranění zapotřebí; tím více nás skvělý výsledek, jakého pilné a neohrožené provedení tohoto velikána v skladbách hudebních dosáhlo, povděčnými činí pánům podnikatelům a uspořadatelům takové neobyčejné a mile nám vítané lahůdky, an mimo dvě zkoušky se zpěvy a stroji smyčcovými jediná jen zkouška všeobecná v kostele se odbývala. Trudolibé zvonů zvuky, k slavné zvouce smuteční mši za zvěčnělého mistra *Roberta Führera* jemným citem naplnily útroby ctitelů jeho, ctitelů hudby v chrámu Páně, katafalkem ozdobeném, četně shromážděné obecenstvo, mezi nímž hosté z vůkolních měst ku poradě hospodářského spolku sem přibývši, několik hudby milovníků c. k. důstojníků zdejší posádky, pak množství domácích obojího pohlaví, s napnutím očekávalo, až první velebné zvuky Mozartova rekviem zazní. O 1/2 9 hodině konečně ozvaly se s kůru konečně jímající zvuky, vzbuzující v srdcích všechněch vroucí pobožnosti cit.

Co do obsazení byly hlasy zpěvové v *sopranu* slečnou *Marií Řihovou* a dvěma zpěvačkama, v *altu* Hynkem Černým, líbezným hlasem obdařeným mezzosopranistou, a třemi mladšími altisty, v *tenoru* pány *J. Klimšem*, měšťanostou Chrudímským, *K. Knittlem*, ředitelem kůru v Přelouči, *Č. Vinařem*, kapelníkem Chrudímským, *Tomšu* a *Klikou*, v *bassu* p. *F. Jandou* a třemi spoluzpěváky zastoupeny, smyčcové stroje v rukou pánů *K. Kislingra*, hlavního podnikatele slavnosti této, *Vostřebala*, *Pospíšila*, *Šrůtka*, *Kučery*, *Huška* a jiných více ochotníků, foukací ale stroje údy zdejší kapelly c. k. pluku husarského obsazeny. Ačkoliv veškerá čísla velkodíla Mozartova s velmi dobrým úspěchem provedena byla, zasluhují přece solové „*Tuba mirum*“ velmi uhlazeně a obezřele zpívané od pánů *Klimše*, *Jandy*, slečny *Řihové* a *Hynka Černého*, jakož i „*Recordare*“ obzvláštní pochvaly; veškeré fugy, jichž tempo v „*Kyrie*“ a „*Cum sanctis*“ o něco volnější by práti bývalo, vzdor těžkému provedení s dobrým se potkaly výsledkem. Že k docílení chvályhodného provedení Mozartova rekviem pan kapelník zde ležícího pluku husarského *Josef Zinke*, jenž všeobecnou zkoušku s neunavenou pilností a obezřelostí řídil a v produkci rázným, jistým a umělecky promyšleným vedením spoluúčinkující k zdařilému provedení rozjařil, ku skvělému výsledku nejvíce přispěl, o tom nemusím slov šířiti; avšak nemohu též pomlčeti o výdatné a jisté souhře smyčcového kvarteta, v němž zvlášť kontrabassista p. *Vostřebal* vzdor slabému stroji vynikal, jakož, i nemohu zatajiti nemalou zásluhu, již sobě vydobyli účinkující údové kapelly husarské jemným a kde toho potřeba rázným jistým doprovázením stroji foukacími. Pan *Janda*, ačkoliv podporován třemi ještě bassisty, přece výdatným, v intonaci jistým hlasem svým nejvíce prorazil. Budiž srdečný dík a chvála všem, kteří k provedení tak slavného velkodíla síly své vlasteneckou obětavostí propůjčili, a k vyplnění přání mnoho-

stranných laskavě přispívali! Srdečný dík budiž velebnému duchovenstvu, jež památku zemřelého rodáka našeho *Führera* smuteční mší oslavilo\*). Jak již novinami uveřejněno, odbývala se po rekviem schůzka hospodářského kraje Chrudímského a večír po 7. hodině slavilo se otevření *zaražené zde měšťanské besedy* v hostinci na „kopečku“, kde se hojný počet údu besedních, jako i členů hospodářského spolku z vůkolních měst sešlo. Pan měšťanosta *V. Bubeník*, pravý to lidumil a podporovatel všeho dobrého a vlasteneckého, zahájil otevření besedy co předseda její čtením zdařilého proslovu, p. *Klikou* sepsaného.

Po přečtení proslovu následovalo hlučné volání „sláva“ panu předsedovi, načež nenucená, přátelská zábava dílem hovorem rozmarným a zpěvy *spolkem pěveckým* přednášenými, dílem *deklamováním* a *přípitky* čilý a veselý život v společnost uvedla. Vedením p. *Jandy*, ředitele zdejšího spolku pěveckého, podal nám tento v zdařilém provedení *Kovářskou*, *Kadryllu*, *Loveckou* od *Nápravníka* a jiných více. Zavedla se též pánem *J. Lorencem sbírka pro národní divadlo*, která v obnosu 25 zl. a s příspěvkem z bulky docíleném obnášejícím 5 zl. s vlasteneckou obětavostí se konala a jížto výtěžek na náležité místo odeslán byl. Že společnost takovouto rozmanitou, ráz za rázem se střídající zábavou rozjařená na brzký odchod nepomýšlela, nemusím slov šířiti, a tuť jsme se dočkali vyplnění i druhé naděje, *měšťanské besedy*.

Již od 12. března, slavnostního dne otevření zdejší měšťanské besedy, v které se uspořádání akademie na den 30. března od pp. výborů spolku pěveckého uzavřelo, jsme se na konečné uskutečnění této nám podané naděje s tím napnutější myslí těšili, ač jsme spolu milou zprávou potěšeni byli, že vážení hosté pražští, slečna *Marie Körschnerova* a p. *Lukes* akademii tuto svou přítomností a spoluúčinkováním oslaví. Nebyli jsme v očekávání svém zklamáni, ano uskutečnění přání našich skvělejší se státi nemohlo, jako dne 30. března. Jelikož dva sbory osobním vedením p. *Lukese* provesti se měly, počtil vážený tento host v neděli o 3. hodině odpolední místnosti školy reální, by se při zkoušce poslední účastnil, a uvítán byl krátkým ale ohnivě od 40 zpěváků předneseným sborem, jehož slova: „*Zpěvem slaviti drahou máti vlast, budiž naše heslo, naše slast!*“ též večír v místnosti akademie, v sále na „*Veselce*“ velmi úhledně v transparentu, p. *E. Jiudřichem* vkusně shotoveném, se zářila. Po ukončení sboru hlučně voláno p. *Lukesovi* třikráte „*Sláva*“, a p. *F. Jandou*, ředitelem spolku pěveckého, jemu odevdán diplom, jimž „*zpěvácký spolek Párdubický, povděčný velikým a četným zásluhám, které pan J. L. Lukes, ředitel zpěv. spolku „Htahu“ v Praze, co výtečný pěvec a vřelý vlastimil o český zpěv a o oslavu drahé naší vlasti sobě získal, jej jmenuje svým čestným výborem.*“ Podobný diplom zaslán druhého dne do Petrohradu, jmenující chvalně známého skladatele p. *Ed. Nápravníka čestným údem* téhož spolku. Po ukončení valné hromady hospodářského spolku, odbývané téhož dne od 1 hodiny odpolední v sále na „*Veselce*“, ku které se mimo tuokresní hospodáře, četný počet hostů z *Králové*

\*) Pardubice zahanbily v tomto ohledu Prahu, pro kterouž zvěčnělý mnoho pracoval.

Hradce, z okresu Chrudímského, Holického, Přeloučského, Vysokomýtského, Nasavrčského ano i z Poličky a z Lieberverdy dostavil, naplňoval se sál a vedlejší místnosti na „Veselce“ tak kvapně, že o 7. hod. již místěčka prázdného nebylo. O 1/8 započala se akademie odhalením zmíněného transparentu a provedením téhož krátkého sboru heslového, načež slečna Marie *Körschnerova* s hlubokým nadšením a velmi dojímavě přednesla proslov „Tři doby Pardubic“ od paní Antonie *Melišové-Körschnerové*, v němž, jak dopisovatel do „Nár. Listů“ se vším právem tvrdí, trefně poměry zdejší líčeny jsou, a jehož ráznému přednesení hlučná, dlouho trvající pochvala se dostala. Následovala čísla jednotlivá, z nichž, jak bylo očekávati, p. *Lukesem* přednášené písně národní a píseň „Pravý Čech“, jakož i deklamace „Já jsem Češka“ a píseň „Češka“ od Fr. *Škroupa*, slečnou Marií *Körschnerovou* podané nejvyššího stupně obliby a pochvaly dosáhly. Pan J. *Lukes* cituplnou něžností hlasu a jemným přednesením veškeré přehojné obecenstvo tak okouzlit, že po každém čísle nekonečný potlesk zásluhy tak bohatě nadaného pěvce národního náležitě odměnil. Jeho libezné pianissimo a jasně zvukný trillek, jeho čistá vokalisace a slovům přiměřený výraz každého jednotlivce, třeba i laika v hudbě, obdivením naplnily. Co však mám psát o deklamování sl. Marie *Körschnerové*, jež nás mocně jímajícím přednesením deklamace „Já jsem Češka“ uchvátila, ano cituplnou jemností v provedení poslední části zdařilé této deklamace mnohou slzu vyvolala. Sl. Marie *Körschnerova* vládne silným, libozvukným hlasem, jemuž dle potřeby slovům a smyslu přiměřený výraz zjednatí dovede, její objevení-se zevnější velmi příjemný působí dojem, a její ohnivá s jemnou se střídající přednáška unese každého, tak že nebylo divu, když obecenstvo takovýmto způsobem rozčilené, ve své rozjařenosti aniž konce potlesku a slávyvolání neznalo. V písni „Vlastenka“ od Fr. *Škroupa* osvědčila sl. *Körschnerova* své nadání k zpěvu, an její výdatný altový hlas v střední tonice mezi C až k hlubokému G nemalý objem dosahuje. Přednesla tuto píseň s vlasteneckým citem a velmi uhlazeně, začež se jí všeobecné hlučné pochvaly dostalo. Zpěvácký spolek přednesl 5 sborů, z nichž „*Pochod*“ od Č. *Vinaře*, „*Zrušení slibu*“ a „*Vávra*“ od Ed. *Nápravníka* a „*Naše probuzení*“ od L. *Procházky* pro bezúhonné a velmi podané provedení zasloužené pochvaly došly. V „*Staročeské*“ od Ferd. *Hellera* ve sbor uvedené přáli jsme sobě výraznější crescendo v přednášení prostřední věty, a modlitbě méně přísné pianissimo, pro něž bez mála žádného tónu slyšeti nebylo. Pp. *Tomšu* a Fr. *Janda* byli by se obecenstvu více zavděčili, kdyby některý zdařilejší, sluchu nadvšednímu příjemnější dvojzpěv sobě byli zvolili; mezi akademií došly telegramy od měšťanské besedy v Praze a od zpěváckého spolku v Nové Pace, po ukončené produkci společný telegram od redakcí „*Dalibora*“ a „*Lady*“ se srdečnými pozdravy.

F. K.

## Zklamáný básník a Mondonville.

Výjev ze života umělce.

Slovutný skladatel Jan Jos. Mondonville, jenž si uvedením pospolných kusů a velkých final vedle Glucka velké zásluhy o rozvin opery získal, byl někdy velmi leniv. Jistý mladý básník, jenž se z přátelství jeho těšil, podal mu text k opeře, žádaje ho, aby jej v hudbu uvedl. Mondonville slíbil mu to svatosvatě; avšak nepracoval ničehož. Pokaždé, když se ho spisovatel tázal, zdaž o hudbě k jeho textu pracuje, odpověděl mu Mondonville: „Zanáším se tím, pokračuju rychle a doufám, že co nevidět opera hotova bude.“

Když konečně od toho času dvě léta uplynula, přišel netrpělivý básník z rána k Mondonvilleovi tázaje se:

„Nu příteli, co dělá naše opera? Budeš-li pak s ní přec hotov?“

„Je hotova,“ odvětil skladatel.

„Hotova? Úplně hotova?“

„Jak ti pravím, zcela hotova! ani jedné noty nechybí!“

„Nuž tedy, nech mne ji poslechnout!“

„S radostí!“ pravil Mondonville a odebral se k své skříni s musikaliemi, jako kdyby ji tam uschovanou měl. As čtvrt hodiny prohraboval se skladatel ve skříni; načež pravil: „Nemohu partituru nalézt; avšak mám zde tvůj text, k němuž hudbu v hlavě své nosím. Posad se a uslyšíš výstup po výstupu z tvé opery.“

Při těchto slovích posadil se Mondonville a jeho přítel ku klavíru, aniž by do rozpaků přišel, přednesl mu úplnou hudbu k jeho textu.

„Hezký, výborně! božská to hudba!“, zvolal básník čas od času a když Mondonville s provedením opery hotov byl, objal ho v zanícenosti básník a děkoval mu vřelými slovy, že tak výtečnou hudbou jeho slova ověnil.

Básník vypravoval každému známému, jak krásnou hudbu Mondonville k jeho textu napsal a tvrdil, že mistrovský ten kus bez odporu všestranné pochvaly dosáhne.

I naléhalo se tedy ze všech stran na Mondonvillea, aby svou operu veřejně provozovati dal; avšak tento neměl ani noty napsané; neboť aby svého přítele ukonejšil, improvisoval v největších rozpacích vězící Mondonville celou operu s ariemi, duetty, sbory, recitativy, ballety atd. a uspokojil aspoň na nějakou chvíli mrzutého svého přítele.

Brzo roznesla se tato událost po celé Paříži; avšak básník tomu nechtěl nikterak věřiti a tvrdil navzdor všemu, že hudba k jeho textu je hotova.

Mondonville, o jehož genialnosti jsme se tu zmínili, narodil se v Narbonnu v Languedocu dne 24. prosince 1711 a zbudil svou výtečnou hrou na housle všeobecné podivení; jmenovitě byl on *první*, od něhož Pařížané *flageolet* aneb tak zvané „*sons harmoniques*“ na housle slyšeli.

První opera, kterou Mondonville složil, byla „*Isbe*“ (1742), „*le Carneval du Parnasse*“ (1749), „*Titon et l'Aurore*“ (1753), „*Daphins et Alamadure*“ (1754), ku kteréžto pozlední i text si složil, pak „*les Fêtes de Paphos*“ (1758) a „*Psyche*.“ Všechny tyto opery došly nesmírné pochvaly, ano „*Titonem*“ udrželo se francouzské divadlo, když italští

buffonisté v Paříži převahu dostávali. Opera jeho „Theseus“ (text od Quinaulta) propadla však na dobro, a sice dne 7. listopadu 1766. Mondonville složil též pěkná motetta a oratoria a k rozšíření instrumentální a vokální hudby složil velký

vokální a instrumentální koncert (1752), kterýž nesmírně se líbil a ještě dosud historickou důležitost má. Mondonville zemřel dne 8. října 1772 na svém statku Belleville.

Petr Kheil ml.

## Feuilleton.

### Dopisy z Čech a Moravy.

**Z Čáslavi, 2. dubna.** (Zpěvácký spolek. — Divadlo.) Tento postní čas dostalo se nám již zábav, jako málo kdy jindy. Zpěvácký spolek nás v produkci dne 17. března odbývané překvapil rozmanitostí programu, a ještě více jeho provedením. Byla to jedna z nejzdařilejších, jak se někteří páni vyjádřili, byl to malý koncert. Hudba hrála pro naše obecenstvo příliš vážnou ouverturu: „Der Schauspieldirektor“ od Mozarta. Lépe se však posluchačům zavděčila novokrojnějším kvintetem z opery „Somnambula“ od Bellini. Zpěvácký spolek přednášel sbory: „Čeští hudebníci“ od Vašáka, utěšený sborek „Dům otcovský“ od Vogla, „Lovecká“ od Eduarda Nápravníka, „Šablenka“ a „Směs z národních písní“ od Primusa, učitele na zdejší dívčí škole, „Umlklo stromů šumění,“ dvojpěv od Bendla. Ve volbě dvojpěvu se však spolek náš zdá být poněkud nešťastným. Sbormistr p. Klír zpíval „Noční pozdravení,“ tenorové sólo od Štorcha, čímž obecenstvo velmi rozebrál a opakovati ho musel. Naše velmi ochotná slečna Hlaváčková nám přednesla „Aj odpusť mi slavičku milý,“ slova od Ant. Melišové, píseň s průvodem piana a houslí od Alojse Hniličky, a „Aj čo by bola,“ slovenská píseň, průvodem opatřena od Pivody. První byla přednesena dobře, jen bychom slečnu rádi upozornili, že je hlas její pro tu místnost a zvláště ve výši velmi silný a potřebuje mírnění, a tím více při této písni. Slaviček napodobněn houslemi klotkal též velmi hlasitě. Druhou písni slečna posluchače úplně unesla. Potlesk byl hrmotný. Slečna ji opakovala a osvědčila, jak se umí do ducha písně vpravit, na kteréžto umění pěvcovo píseň tato víc než která jiná appelluje. Jak z programu vidět, je náš zpěvácký spolek ryze český. Nechybí však zde reakcionáři, osoby to domnívající se, jejich slovem že bude spolek hned zastrašen, srdce mu spadne až pod kramflek, a on si na překot bude objednávat sbory z Frankfurtu. Ale spolek podržel srdce na pravém místě, kde ho měl, a důvěřujem se v jeho vlastenecké smýšlení, že ho podrží i budoucně, ne k vůli odporu, ale, není-li mu zákonně bráněno, zazpívati si řečí mateřskou, proč by to právo lehkovážně z rukou pouštěl? A kdybychom reakci povolovali dobrovolně

ve věcech jednotlivých, v celku bychom pak museli, a octnuli bychom se tam, odkud jsme sotva s tíží vybredli. — Dne 23. března dávali zdejší ochotníci „Dáblův podíl.“ Obraz komický se zpěvy, který 30. se opakoval. Byl to první pokus v tomto oboru, ale vnutil nám to přesvědčení, že se ochotníci mohou směle i na těžší věci odvážit. Vojvoda převyšuje všecku naši kritiku. Jestliž on nadání všestranného. Ať dává hrdinu nebo milence, roli tragickou nebo šaska, sluhu v desíti obloucích neb nejskrobenějšího aristokrata, je těžko rozhodnout, co dává méně výtečně. Elisa vystoupila poprvé, provedla však tuto jinak prázdnou roli tak výborně, že se zdá být rozena pro takovou roli, ale to jen pro takovou. Obecenstvo doprovázelo ji hojným potleskem. Rafael se pohyboval též docela přirozeně ve své úloze, jako vůbec v každé, kde se dají dělati švingulace. Gilbert nás potěšil uhlazeností a okrouhlostí svého hlasu i deklamace, což poslední se méně poněkud povedlo Karlovi. Je však patrné, že by i tento častějším vystoupením zikal, jelikož mu podruhé bylo lépe rozumět, a deklamace byla příjemnější. Kasilda měla úlohu nevděčnou. Příliš dlouhé vypravování musí herce unavit, až zůstane jednotvárným, kdyby i sebe lépe hlasem vládnul. Její však velká ochotnost byla od obecenstva uznána, a potleskem odměněna. Sbory sly též dobře, „Lovecká“ od E. Nápravníka musela být opakována. I hudba nás překvapila, neboť, ač v doprovázení zpěvu docela nezběhlá, dostala úloze své nade všecko očekávání. Návštěva byla vždy hojná. Ano, podruhé byla místnost naplněna výhradně skoro obecenstvem, jež jinak málo kdy v divadle viděti lze. Za to si tak nazvaná lepší třída udělala notnou kaňku. Přesvědčila nás jednak o svém nedostatku uměleckého vkusu, jednak, že ani svůj vlastní prospěch podporovati neumí, neboť to bylo dáváno ve prospěch zdejších škol, a přede jich bylo velmi málo po oběkrát v divadle. A kdyby se kus ten dával po třetí, bylo by nepochybně prázdné, ač byl zdařile proveden. Obvyčejný kus nerád se poslouchá dvakrát po sobě, ale zpěv s hudbou, i dvakrát slyšen, ani snad nemůže vzdělaného unavit. Když se městu za to, co dříve neb později dáti musí, nyní podává od obětavosti ochotníků zábava, nerozumí tomu. Divadelní ředitel by však obecenstvu mohl

poskytnouti příležitost, aby nás hojnou návštěvou i při třetím představení ze lži kárati mohlo.

**Z Domažlic.** (Hudební zábava.) Ve prospěch poslední poslední stížených odbývala se zde 25. března hudební a deklamatorní zábava. Hudební část převládala a provozovaly se od zdejších hudebníků a několika ochotníků z okolí dvě ouvertury: první „Nabuchodonosor“ a druhá „Stradella,“ koncert do A. od Rode pro housle, polonaise od Kreuzera pro lesnici. „Prilítlo jaro z daleka,“ duetto od K. Ben-  
a, „Nevěsta předonci“ od Fr. Škrou-  
pa, „Na výsosti hvězdy svítí“ od A. Hniličky, „Žalm 86.“ od Hellwiga, sbor od Silchera, „Šumavská,“ sbor od Jirgesa, kadryla z národních písní od Hellera a první Domažlická. Návštěva byla hojná a obecenstvo s provedením spokojeno. Čistý výnos 65 zl. r. č. Verejné díky budtež oněm hudbomilům z okolí našeho, ježto tak nezištně silami svými přispěli. B. V.

(N. L.) **Z Krivokláta.** (Ochotníci. — Zvláštní talent.) Co nevidět začnou i na Krivoklátě divadelní ochotníci svou činnost. V Nezabudicích, malé to vesnici, hráli již v loni tamější řemeslníci šestkrát a letos dvakrát se slušným výsledkem. Zvláště zdařilá byla představení „Čecha a Němce“ a „Lakomce,“ po oboukráte p. Kronholz v titulních úlohách Němce a Lakomce vynikal tak, že by i v městě kritiky báti se nemusel. Čistý výnos věnován dobročinným účelům místním, jmenovitě na zvelebení knihovny obecní. Konečně nemohu nezmíniti se o zvláštním talentu as třináctiletého hochy (jmenem Viktorina Zikmunda) v této obci, jenž s podivuhodnou zručností třeba v šeru různé předměty: zvířata, osoby jednotlivé i celé skupeniny z papíru vystihnout dovede, aniž by si dříve obrys byl nakreslil, neb kresliti se nikde neučil. Podobu známých osobností podá tak, že každý je pozná. Učí se krejčovně, však s nechtí; než mu p. mistr něco přistříhne, vystříhne on pod stolem několik panáků.

(P. o. O) **Z Písku.** (Divadlo.) Z minulých deset dní hrálo se v divadle sedmkrát a provozovaly se tyto hry: „Vrátný z Karlína,“ veselohra s písněmi ve 3 jednáních dle Langera od J. K. L. „Život ve snách,“ kouzelná báchorka ve 4 odděleních se zpěvy a skupenými od J. K. Tyla (ve prospěch paní Marie Čížkové). „Muž dle zákona,“ drama ve 4 odděleních dle Haffnera, od E. J. Kramuele (podruhé).

„Duch času,“ fraška ve 4 jednáních, dle Raupacha od Dra. Pečírky. „Po svatbě,“ fraška ve 3 odděleních. „Jan za chrta dán,“ dramatická báseň ve 4 jednáních od Václava Klicpery, a včera ve prospěch paní Marie Ryšavé „Ben David aneb loupež dítěte,“ dramatická hra v 5 jednáních. Připomenouti ještě slušno, že mezi prvním a druhým jednáním při představení frašky „Duch času“ pan Karel Kaltenbach, taneční mistr z Vídně v oděvu csikoském uherský esardas tančil, v představení pak „Po svatbě“ v úloze kováře Klinky pan Vendler co host vystoupil a výtečnou „Kovářskou“ výborně přednesl, začož od obecenstva mnohonásobným potleskem poctěn byl. Společnost sama hodlá se již za nedlouho odebrati odsud do Tábora.

(Hl.) **Z Tábora,** 4. dubna. (Divadlo.) Dne 28. m. m. zavítala k nám divadelní společnost paně Zöllnerova, a dává týhodně patero představení; tento týhodně se představovaly: 1. Víra, naděje a láska, činohra v pěti jednáních od Rossiera, od J. Tatranského. 2. Vrátný z Karlina, veselohra s písněmi ve 3 jednáních dle Langra od J. K. L. 3. Jan Slepý, historická hra od K. V. Slanského. 4. Dráteníci, veselohra se zpěvy dle Kaisera od Fr. Krenka, a 5. Matka a syn aneb Láska a kletba, dle Karoliny Birch-Pfeifferové od J. V. Lomnického. Dobrá pověst, kteráž společnost tu předcházela, osvědčila se úplně, ona působí nám skutečně příjemné večerní zábavy a byloby jen přáti, aby obecenstvem hojně podporována byla.

**Z Tuškova.** (Beseda.) Dne 23. března odbývala se tu šestá beseda v místnostech kasína. Program obsahoval „Zimu“ z ročních počasí od Haydna — sbory čís. 5 a 8 z oratoria „Paulus“ od Mendelssohna — smyčcový kvartet D-dur od Mozarta — fantasii pro piano „Česke perle“ od Ed. Nápravníka — ouverturu z opery „Prometheus“ od L. Beethovena — „Kde domov můj“ a solovou partii z opery „Car a tesař“ od Lortzinga. Veškeré píečy došly pochvaly, mezi nimiž zvláště pikantní a zajímavá fantasie „České perle“ od Ed. Nápravníka velkou sensací zbudila a nekonečné bouřlivé pochvaly došla. Avšak skladba tato poskytuje také dobrému pianistovi dosti příležitosti, svou technickou sběhlost, hluboký cit a nuancovaný přednos osvědčiti.

### Ochotnická divadla.

Dne 9. března dávali se příčiněním pana G—ského, kupce, dva divadelní kusy v Libuni: „Vypovězenec“ a „Dobré jitro“ velmi zdařile. — V ochotnickém divadle v Kutné Hoře dával se v neděli dne 6. dubna „Dáblův podíl,“ obraz komický se zpěvy od Scribe. — K slavnosti uvítání děkana P. J. Kašpera provedou ochotníci v Rokycanech dne 6. du-

bná „Obžinky,“ pikantní veselohru od Korzeniowského. — Vesnice Pohoř na Opočensku má své divadlo. Dne 16. března provozovaly se tam ponejprv: „Berounské koláče“ a „Dobré jitro“ od Klicpery a oba kusy se líbily. — V Lomnici nad Popelkou provozovali ochotníci dne 16. března veselohru „Útěk do Afriky“ od Albinho a Pflugrova původní veselohru „Ona mne miluje.“

### [Obzor umělecký.]

**Divadlo.** Ve Znojmě měla se provozovati dne 29. března nová truchlohra německá „Čest a věrnost měšťanská.“ Místodržitelstvo den před tím telegramem zapovědělo provozování. Truchlohra ta jedná o zkažení Znojma vojvodou Vladislavem r. 1145. Dle „Mähr. Corr.“ byl kus tento zapovězen, jelikož obsahuje národní politické demonstrace proti spojení Moravy s Čechy a nájezdy proti Čechům, kteří takovému spojení nakloněni jsou.

**Hudba.** Halévy, jehož úmrtí jsme v předešlém čísle oznámili, zemřel v Nizze a nikoliv v Paříži, byl dne 30. ledna 1809 do konservatoria Pařížského přijat, kdež pod Cazotem studoval. V následujícím roku učil ho klavíru Charles Lambert a r. 1811 Berton harmonii, načež ho pak po 5 let Cherubini v kontrapunktu vyučoval. R. 1816 obdržel velkou cenu za kompozici svou a odebral se co pensionář vlády do Říma, kdež dvě leta (do 1822) setrval. První opera, kterou na jeviště přivedl, byla jednoaktová komická „Řemeslníci,“ která r. 1827 poprvé v divadle Feydeau se provozovala. Na to složil příležitostní operu k jmeninám Karla X. a r. 1829 třiaktovou „Clari,“ v níž Malibranka zpívala. R. 1835 vystoupil se „Židovkou,“ kterouž si evropského jména získal. Jeho opera „Jaguarita“ došla též úspěchu. Halévy složil 30 oper. Jeho výteční žáci jsou: Gounod, skladatel „Fausta,“ Bazin Gauthier, Gastinel atd. Pochován jest dne 24. března na hřbitově „Père Lachaise.“ — Jak se nám z Rus píše, zemřel ve Vinici (v Podolsku) dne 19. února t. r. vojenský kapelník Julius Lässig, jenž se dne 7. února 1818 v Altenburku narodil a od svého otce hudbě vyučován byl. Lässig přišel záhy do Lipska, konal tam hudební studia od r. 1843 až 1846, načež pak co posaunista v Petrohradě místo u divadla obdržel. Rok na to stal se kapelníkem u jedné vrchnosti a 1852 vojenským kapelníkem. Na hrobě zpíván mu byl smuteční sbor od Nesvadby. Jeho přátelé J. Kolečovský, Neumann, Kafka, Guglielmini doprovodili ho ku hrobu.

### Z Prahy.

**České divadlo.** V neděli dne 6. dubna. Ve prospěch paní Magdaleny Hynkové, ponejprv: „Paňác a jeho rodina.“ Či-

nohra v 5 jednáních dle francouzského od H. Marra, zčeštěna od F. S. Počasí bylo velmi vábné, což i příčinou slabší návštěvy divadla, nežli se očekávali dalo vedle zásluh pilné a vždy ochotné paní beneficiantky. Ohledem na kus necítíme se povolat, souditi se s francouzským skladatelem, že vyhoviti se snažil oblíbě jisté třídy Pařížského obecenstva. Jest to kus, způsobený k tomu, aby vylíčením takměř celé škály vnějších i mravních nehod, a pádnými efekty, jež se žádoucího dojmu neminou, na nervy diváků rázně působil. Nestavíme se proti takovému druhu divadelních her, dovedně-li jsou vypracovány, ba milejší nám jest, byť i namnoze výstřední povzbuzování a napínání mysli nežli systematické její uspávání kusy takovými, kde pro pěkné, sahodlouhé deklamace k živému, jakés reálnosti odpovídajícímu jednání ani nedochází. Jisté jest, že dramy jako paňác bliže stojí životu obecnému a více zajímavých psychologických a fisiologických momentů objevují nežli tak mnohé tragické hry divadelní, jež navzdor velikému pathosu slohovému přece divákem ani nehnou, neřku-li aby obrazivost jeho uchvátily a pocity jakés v něm vybouřily. Francouzské kusy, zvláště rodina Paňácova, mají ohledem na naše obecenstvo hlavně tu vadu, že celá osnova jich na cizí společenské poměry se zakládá. Tím úsilovněji si přejem, aby dramatictí spisovatelé naši za podobnými směry krácejíce takoveto obrazy z našeho života nám podávali a podobnou osvědčiti se snažili umělost u vynalezení zajímavých situací a u líčení povah jako dramatikové francouzští. Zanedbáním tohoto druhu dramatické literatury, totiž občanské činohry, utrpěli i druhové jiní. Tragika naše předešlím pozbyla tím svého přirozeného pravého rázu. Nerozehřívá, neuchvacuje, sem a tam i nudí, nechovajíc v sobě tolikेरých živlů skutečně zanicujících, aby vystoupením a rozvinutím se jejich obecenstvo na jakous výši citění a myšlení se povzneslo. Příčina toho jest, že látka, obyčejně historii podána, už hotova se bére, aniž by básník mimo pěkná slova a vedlejší některé momenty hlubokým vniknutím do povah jednajících a postavením je do situací nových, také svou umělost a vynálezivost osvědčoval. Kusy z občanského života nynějšího se ale patrně cvičí vynálezivost. Tu nelze jest některý kus historie uvesti do veršů a rozmluv, tu potřebí zasáhnouti do přímého života, nazírati do duše lidské, proskoumati city a proniknouti zájmy doby, vybrati pak ze své mysli dojmy nabyté a podati je bez kothurnu, bez frásí, prostě pravdivě ale přece s onou silou, která s to jest poutati a unášeti diváky od prvního výstupu až do konečné katastrofy. Avšak kam jsme zabloudili? Chtěli jsme mluvit o Paňácovi a rozhovořili jsme se o jiném, co nám vedle něho právě napadlo. Jisté jest, že Paňác

obecenstvo bavil, a přepínal-li kdes, inu, milejší to nám, nežli kdyby byl nudil. — Co se hry týče, vynikal zvláště p. Šimanovský co Belphégor a sl. Libická co Madelena, jeho žena. P. Šimanovský tehdež objevil, s co jest, když přiměřená se mu svěří úloha. A nebyla to úloha, kdeby herec líčením jedné toliko stránky povahy se osvědčoval. Nalezají se v ní i humorigické, i sentimentální živly, momenty mírnosti, srdečního pohnutí, duševního nakvašení, zoufalství a posléze i resignace. Herec náš se tu osvědčil co umělec. Živé, činnivé karaktéry jsou jeho pravý obor, ale trpný a rozjímající Hamlet aneb filosofující Faust by as sotva kdy v něm našel tak dovedného představitel jako rázný a pohyblivý Belphégor.

— Slečna Vilémína Čermáková, žákyně A. Dreyschocka, kteráž zde často s velkým úspěchem koncertovala, odebrala se do Vídně, kdež co nevidět koncert uspořádá.

— Naše krajanka, sl. Babetta Holasova, žákyně prof. Mildnera, koncertovala v měsíci březnu ve Würzburku a došla za svou výtečnou hru na housle velké pochvaly. Její cituplný přednos, čistota, něžnost a plnost tónů, překvapující sběhlost a lehkost hry, elegantní vedení smyčce uchvátily obecenstvo k hlucným potleskům.

— Beseda. V den sv. Jana Nepom. (16. května) bude v sále žofínském obývána velká beseda pěvecká, hudební a deklamatorní.

— Krajan náš p. Josef Nesvadba, ředitel orchestru městského divadla v Hamburku, uspořádal tam v právě minulých dnech velký koncert. Nejvybranější obecenstvo navštívilo jej, vyznamenavší p. Nesvadbu způsobem neobyčejným. Rovněž také kritika našeho krajana jednomyslně uznává co výtečného ředitele a velmi šťastného skladatele.

— Mladistvý virtuos náš p. Jan Hřímálý, povolán byv zvěčnělým kapelníkem p. Škroupem do orchestru opery v Rotterodamě, stal se tamtéž koncertním mistrem.

— Stanovy Svatoboru, spolku k podporování zasloužilých spisovatelů a jich rodin pak k oslavování jich památky jsou potvrzeny a nalezají se už v rukou prvních zakladatelů pp. Frant. Palackého, Frant. Riegra, Jana Purkyně, Frant. Braunera a Frant. Pšrossa. Víťame spolek tento se srdečnou radostí, neboť v poměrech našich nemá pouze pro nás důležitosti, alebrž pro celý národ. Zakladatelé jeho zejména Palacký získali si jím nových zásluh.

— O hudebním vzdělání učitelů. Vzhledem hudebního vzdělání nastávajících učitelů pro národní školy vydalo c. k. místodržitelství dne 8. března 1862 č. 9268 toto vynesení: „Zkušenost svědčí, že vyučování hudební na vzdělá-

vacích ústavách učitelských v Čechách netěší se tomu zdaru, jakéhož by učitelé na týchž ústavách sobě přáli, a kterého učitelé na školách venkovských potřebují, mají-li jako ředitelé kůru v chrámu Páně zadost činiti. — Příčina nedostatečného vzdělání v hudbě instrumentální, v zpěvu a varhanictví nespočívá ale jediné v zřízení vzdělávacích ústavů učitelských, ale spíše v nedostatečném anebo dokonce žádném přípravném vzdělání hudebním těch, kteříž do ústavů učitelských vstupují. Tím, že jedni z dobré hudební školy dobře připravení na ústav přicházejí, jiní pak méně nebo dokonce žádné hudby neznají, trpí pokrok v hudebním cvičení, nespočívaje na souhlasném přípravném vzdělání. Proto buďtež budoucně od přijmutí na ústavách učitelských všichni ti uchazeči vyloučeni, kteříž by potřebného hudebního vzdělání neměli, o čemž na počátku každého roku školního přisná zkouška rozhodnouti má. Za to budiž těm žákům na školách reálních, kteříž zamýšlejí na učitelství se dáti, příležitosti práno, aby se alespoň v zpěvu a houslích, pokud třeba vycvičili, což by se společným, k témuž účelu na nižších školách reálních zřízeným hudebním vyučováním dosíci dalo, ano již při mnohých školách za mírnou odměnu se strany účastníků možno učiněno jest. Provedení toto nemůže býti tak obtížno, poněvadž na všech hlavních a nižších reálních školách hudby znalí učitelé nebo jiní k vyučování hudebnímu způsobili mužové k tomu propůjčiti se mohou; s druhé strany není se při valném počtu kandidátů nedostatku učitelstva obávati, jestli že po kryté potřebě více požadováno bude od těch žáků, kteříž stavu učitelskému oddali se hodlají. Vůbec slušno teď práti, aby vyučování hudební na hlavních a nižších reálních školách, kdež prozatímnost přestala, více bylo pěstováno, čemuž snadno podvoliti se mohou. Ředitelé, kteříž by se o pravidelné vyučování zpěvu a hudby postarali, buďtež svým časem c. k. místodržitelství jmenování, kteréž hotovo jest, zásluhy jejich uznati a pochváliti. C. k. místodržitelství naděje se, že působením konsistorií takové soukromé školy hudební na jmenovaných školách se zdaří, a nejen prospěšné umění a vzdělání citu mládeže školní, ale i povznesení kostelního zpěvu a pobožného smýšlení vůbec podporovati budou.

— Nové kusy divadelní. Pro letní dobu chystá se — prý — valný počet divadelních her k provozování. Uvidíme prý též frašku „Cestu okolo světa.“ Pak mimo jiné i následující: „Chudý písničkar“, obraz ze života se zpěvy od Kneisla, vzdělal J. M. B. „Starý mládenec“, veselohra od Korzeniowskeho (nejnovější plod jeho), přeložil Čelakovský. „Krakoviáci a Horalé“, dramatická zábavka od Krasnického vzdělal J. Kolár. „Klobouk“, veselohra, dle

Em. Girardinové vzdělal V. V. „Novináři“, z Freytaga od Voláka. „Musí na venek“, podle francouzského od J. Strakatého. „Ženský pláč“, veselohra od Görnera, přeložil J. Novotný. „Vrahové v městě“, veselohra dle Chocho-louškovy povídky od J. M. B. „Tábor Wallensteinův“, od Schillera, v překladu od J. J. Kolára. „Banditi“, veselohra z Benedixe, přeložil V. N. „Malíř v nesnázích“, fraška podle francouzského vzdělal R. z C. „Michel Perrin“, podle francouzského od Crhy. „Valentina“, z Freytaga od J. M. B. „Běльмо na očích“, dvouaktová veselohra, z francouzského přeložil J. M. B. „Škola žen“, veselohra od Scribeho, přeložil J. Benoni. Mimo to: „Kral Vukašin“ od Hála. „Škaredá sestra“ v překladu od Riegra. „Sklenice vody“, v překladu od Podlipské. „Dvě šlechticů Veronských“, ze Shakespeara od Douchy a několik veseloher z francouzského.

— Peníze na národní divadlo. Až do dne 31. března t. r. byl stav pokladnice pro zřízení národního divadla českého následující: V hotovosti se nachází 306 zl. 34 kr., v spořitelně 8326 zl. 13 kr., v úvěrních papírech 60 zl. Stavební místo, jak zuámo, je už zapláceno.

— Naše krajanka, slečna Marie Schmidtova vystoupí tyto dni po hostinisku v Norimberku v opěře „Faust“ co Markéta.

— Chvalně známý esthétik pan Josef Bayer započal v sobotu dne 22. března své přednášky o „Schilleru a historickém dramatu.“ Krásná pleť byla zvláště četně zastoupena.

— Mašek †. V Litoměřicích zemřel v neděli dne 23. března akademický malíř p. František Mašek, svého času jeden z nejoblíbenějších malířů podobizen v 63 roce svého stáří.

— Dovož Lehmannových dekorací a kostumů k divadelnímu kusu „Okolo světa“ stál po železnici z Vídně do Prahy 700 zl. r. č. Všechny věci vážily 300 centnýřů. Kus tento bude se v Novoměstském divadle česky a německy dávatí.

— Umělecký spolek „Arkadie“ uspořádá letos opět výstavu starožitností českých. Vyhotovení plánu k výstavě a vrchní vedení převzal p. redaktor Mikovec a protektorát J. Em. kardinal kníže Schwarzenberk.

— Prátelům a žákům zemřelého houslisty V. A. Bartáka vítána bude právě vyšla podobizna téhož mistra, jižto za 1 zl. r. č. v musikálním obchodnictví Kristofa a Kuhé dostati lze. Na kameně ryl ji p. Gareis a tisk obstaral p. Fr. Šír.

— Znameníť Tumova mše Dmoll provozovala se v neděli dne 30. března v chrámě křižovníků.

— Valná schůzka údův jedno-

ty k vzdělání vojenské hudby od-  
bývala se dne 30. března v malém sále  
na Žofině. I bylo sděleno, že jednota n  
konci minulého roku 723 přispívajících a  
5 čestných členů čítala, a že v 5 letech,  
an se polnici, eufonionu a křídlovce vy-  
učuje, 124 chovanců vojenským kapelám  
přivedeno bylo a že příjmy 2443 zl. 34 kr.,  
výlohy 2242 zl. 9½ kr. obnášely. Při před-  
sevzaté volbě výboru a náhradníků byli  
za výbory zvoleni: pánové Braun, Fried-  
land, R. Krach, vrchní komisař Lauer mann  
a V. Veselý; za náhradníky: pan hrabě  
Schönborn a baron Reizenstein.

— České divadlo. Režii českého  
divadla ujme od velikonoce pan Svoboda st.  
z Vídně, jenž na několika už divadlech  
byl režisérem. Personál české opery značně  
se změní; p. Sák od Pešťanského divadla  
bude režisérem a bude zpívati komické  
basové úlohy; barytonisté budou pp. Schwarz  
od olomúckého divadla a Sommer z Dobro-  
solu (Halle), a tenorové úlohy bude zpí-  
vati pan Polák, od dvorského divadla v  
Nové Sítělici. Pro úlohy dám jsou enga-  
žovány paní Kainz-Prausová, Procházková,  
slečna šl. Ehrenbergova a Macháčková. S  
těmi silami chce kapelník pan Mayr, pro-  
vozovati opery: „Nápoj lásky,“ „Marie,  
dcera pluku,“ Cherubiniho „Vodař,“ „Di-  
nórah“ (kteroužto operu vyvolila si slečna  
Ehrenbergova k svému příjmu), „Lucia z  
Lammermooru“ a konečně novou operu v  
5 jednáních „Eva Hlina.“ Tato novinka  
spracována jest od Mosena dle jedné no-  
vely Emila Ugiky. Děj koná se v 15.  
století v Čechách, a to první jednání na  
Křivoklatě, druhé v Berouně, ostatní tři  
v Praze. Hudba jest od pana skladatele  
Dörstlingra.

— Náš rodák pan Švarc, člen o-  
pery Olomúcké, zpíval dne 25. března v  
koncertě, jenž se v divadle Olomúckém dá-  
val, také dvě české písně „Píseň milost-  
nou pod Vyšehradem“ od Hanslíka a  
národní slovenskou „Aj, čo by bola.“ Při  
té příležitosti praví o něm Moravan: „Pan  
Švarc, známý zpěvák zdejší zpěvohry měl  
znovu příležitost, osvědčiti své nevšední  
nadání. Národní zpěv zdá se býti v pra-  
vém smyslu slova jeho živlem a i ten-  
krátě dovedl obecenstvo rozehráti k veli-  
kému potlesku, tak že dvakrát u neko-  
něčném jásání byl vyvolán.“

— František Chrs, kapelník u  
městského sboru granátníků, zemřel v ú-  
terý dne 8. dubna v Praze. Narodil se  
r. 1810 ve vesnici Skrey na panství Kři-  
voklátském, byl 1 rok v konservatoriu  
Pražském, načež k dělostřelcům odveden  
jest. R. 1846 stal se městským kapelní-  
kem v Praze. K—s.

— Náš rodák p. Slavoljub Lži-  
čar obdržel první cenu za nejlepší  
nápěv k slovinské básni „Na mládež,“  
kterouž nakladatel Karlovského časopisu

„Glasonoš“ vypsál. Pan Lžičar je ro-  
dem z Žamberka, studoval varhanickou  
školu a byl varhaníkem v Řeči. Později  
převzal po panu Čenkovi Vlnaři hudební  
ústav v Záhřebě.

— Barvicius korektorem. Na  
zdejší akademii malířské určen jest na mí-  
stě pana Meixnera, jenž se byl před ne-  
dávem na cesty odebral, za korektora  
akademický malíř pan Barvicius.

— Ruský houslista p. Svěčin,  
jenž v Záhřebě dva koncerty uspořádal,  
odebral se do Karlovce, kdež koncertovat  
bude a navštíví, jak se „Hlasu“ píše, také  
naši Prhuu.

— Dnes odbývá se 3. koncert  
konservatoria v stavovském divadle a  
Program obsahuje Symfonii (D-dur) od L.  
Beethvena, dále 1. koncertní kus pro  
kontrabass od Hraběte; přednáší Jos. Sla-  
dek (přijátý r. 1858). 2. Fantasii (L'At-  
tente et l'Arrivée) pro klarinett od Reisi-  
gera, přednese Jos. Mráz (přijátý r. 1858).  
3. Velkou scénou od L. Beethvena, před-  
náší operní žákyně sl. Marie Písařovicova.  
4. Polonaisa pro housle od Ernsta, před-  
nese Václ. Kopta (přijátý 1858). 5. Kon-  
certní ouvertura od Veita.

— Výbor sboru pro stavbu ná-  
rodního divadla v Praze v poradě o  
stanovách dne 5. dubna usnesl se na tom,  
že místo dodatku připojeného od místodr-  
žitelství k §. 19, že vláda může sbor roz-  
pustiti, jestliže se sněm zemský prohlásí  
pro stavbu národního divadla: má se §. 1.  
připojiti věta: „Jestliže se zastupitelství  
království Českého zaváže ku stavbě a u-  
pravení důstojného národního divadla a  
úmysl ten provede, sbor jmění své ode-  
vzdá výboru zemskému.“ Do výboru pro  
vypracování plánu národního divadla zvo-  
leni jsou: stavitel Novotný, prof. Sku-  
herský, stavitel Ulman, prof. Niklas  
a Koura

— Koncerty konservatoria. —  
Aug. Kolárovy. — Ve prospěch  
Pražských chudých. — Žofínské  
akademie. — Zábava Hlaholu.  
Byl-li výsledek prvního koncertu velmi pří-  
znivý, zasluhuje výsledek druhého dne 30.  
března odbývaného skvělým nazván býti.  
Rozkošná, svěžestí oplývající a poetická  
Mendelssohnova synfonie A-dur, jež se též  
„římskou“ nazývá, byla od mladistvého  
orkestru obezřelým řízením pana ředitele  
Bedř. Kittla výborně provedena a zvláště  
obdivovali jsme se uměleckému zápalu,  
velkému vzletu a obratně vyvedeným nuan-  
cím při provedení této duchaplné skladby,  
po nížto chvalně známý ředitel hlučně vy-  
volán jest. Druhá orchestrální skladba  
byla Gadeova ouvertura k „Hamletu,“ která  
interesantní instrumentací a mnohými poe-  
tickými momenty vyniká. Provedení bylo  
úplně zdařilé. Co solisté vystoupili Josef  
Svoboda, jenž s výsledkem pěkný a

vděčný koncert na flétnu od prof. Viléma  
Blodka přednášel a značnou technickou  
sběhlou osvědčil. Chovanci Peer a V.  
Michálek přednesli koncertino pro dvě  
cella od Romberka až na některé neshod-  
nosti se zakládající poklesky k spokojeno-  
sti obecnosti, což tím více znamená,  
anto pieca tato silám jejím přiměřena se  
býti nezdála. Slečna Jenka Peklova,  
žákyně operní, zpívala těžkou arii ze Spoh-  
rova „Fausta“ s nemalou pochvalou. Sl.  
Peklova má silný, zvučný orgán, příjemný  
zevnějšek a povážlivý přednos, což jí při  
pilných studiích příznivou budoucnost uji-  
šťuje. Návštěva byla četná. — Koncert  
mladistvé pianistky Augusty Ko-  
lárovy v neděli dne 23. března těšil se  
z velmi četné návštěvy a krásného vý-  
sledku. Koncertistka přednesla s pp. Brück-  
nerem a prof. Schmidem Rubinsteinovo  
trio G-moll, pak solové piecy gavottu od  
Rameaua, rondo od Filipa E. Bacha, piecy  
od Chopina op. 31, Lisztovu fantasii „Ri-  
goletto“ a variace pro 2 piana od Schu-  
manna, v kterýchžto posledních se též sl.  
Marie Prokšova účastnila. Úhoz sl. Ko-  
lárovy je silný takřka mužný a v každém  
ohledu vyrovnalý, jenž se stejným výsled-  
kem všem nuancím od fortissimo k pianis-  
simu vyhoví; její přednos vyniká rovněž  
tak citem jakož dobrým pojmutím a pro-  
mysleností; technická sběhlou vystoupila  
výbornou školou k znamenité výši. (Dok.)

### Dur a moll.

(Haydn.) Všecky větší partitury Haydnovy  
počínají slovy: „In nomine Domini“ (Ve jmenu  
Páně) a končí slovy: „Laus Deo“ neb „Soli  
Deo gloria! (Chvála Bohu).

(Palma Filip) O tomto znamenitém pěvci  
a hudebním skladateli předešlého století, jehožto  
koncerty a symfonie r. 1752 v Paříži se provo-  
zovaly, vypravuje Martinelli následující událost.  
Když totiž jistý lichvář, jemuž Palma značné  
summy peněz dlužen byl, s urputností do jeho  
domu vstoupil, by ho zatknout dal, odpověděl  
mu pěvec jednoduchou arií, a když tato patrně  
účinkovala, sedl si ku klavíru a zpíval ještě  
druhou, kteráž srdce věřitele dříve tak urput-  
ného tak obměkčila, že tento ani na zaplacení  
se strany pěvce nemyslí; nýbrž dokonce pěvci  
opět novou sumu půjčil.

Kukačka co hudebník. Že kukačka své  
vlastní jméno volá, že sve vejce do cizího hnízda  
klade, že svým posluchačům zvěstuje, jak dlouho  
žítí budou — to vše známá věc. Méně známo  
bude, jaké zásluhy si kukačka o hudbu do-  
byla. Od kukačky naučil se totiž člověk do  
Moll hráti; neboť druhý tón jejího volání zní o  
malou terci hloub.

### Listárna.

Panu V. K. Nedáváme žádných básní  
více. — Panu ...du v H. K. Vaše dopisy  
budou nám milé. — Panu Výt... v Sedl...  
Nápěvy k „Paní Marjance“ od Tyla ne na-  
cházejí se v archivu Praž. divadla; avšak  
vynasnažíme se je od jinad si opatřiti.